

A Kúria a Tettekesz Magyar Rendőrség Szakszervezete által képviselt felperesnek a ... jogtanácsos által képviselt Rendőrfőkapitányság alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 2.M.3468/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Bíróság 49.Mf.635.921/2010/3. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Fővárosi Bíróság 49.Mf.635.921/2010/3. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2.M.3468/2009/9. számú ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 55.000 (ötvenötezer) forint első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes 1996. szeptember 1-től 1999. január 31-ig a Készenléti Rendőrség M.-i Bevetési Parancsnoksága állományában, majd 2002.június 16-tól 2005. december 31-ig a B.-i Rendőrfőkapitányság K. Főosztály F. Osztály állományában hivatásos szolgálati viszonyban teljesített szolgálatot.

Szolgálati panaszában, majd annak elutasítását követően előterjesztett keresetében ezen időszakok tekintetében a szolgálati viszonyban eltöltött idejét kedvezményesen, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) 329. § (1) bekezdése c) pontja alapján 1,2-szeresen kérte számítani. Keresetét a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjára alapította, és hátrányos megkülönböztetésre is hivatkozott az alperesnek a Készenléti Rendőrség más állománycsoportjai tekintetében biztosított kedvezmény miatt.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 2.M.3468/2009/9. számú ítéletében megállapította, hogy a felperes 1996. szeptember 1-től 1999. január 31-ig, és 2002. június 16-tól 2005. december 31-ig terjedő időre jogosult a szolgálati idejének 1,2-szeres szorzóval történő számítására.

A munkaügyi bíróság jogi álláspontja szerint a felperes keresete a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja és a Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996.(VIII.31.) Korm. rendelet (R.) 22. §-a alapján megalapozott volt.

Levont jogkövetkeztetése szerint a felperes a R. 22. §-ában megjelölt feltételeknek megfelelt. Különleges bevetési pótlékban részesült, mellyel az alperes elismerte, hogy a felperes a különlegesen veszélyes szolgálati feladatokat közvetlenül ellátó állományhoz tartozott, amely bizonyítja, hogy az általa végzett tevékenység a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl életveszéllyel is járhatott, amely a munkaügyi bíróság szerint önmagában megalapozta a felperes igényét.

A munkaügyi bíróság értékelte, hogy a felperesnek fogdaórként feladatát képezte többek között a fogvatartottak őrzése és kísérése, melynek során folyamatosan érintkezett közvetlenül a fogvatartottakkal. Emiatt fertőzésveszélynek volt kitéve, illetőleg a fogvatartottak magatartása miatt a szolgálatellátás részére pszichésen megterhelő volt. Előfordult olyan veszélyhelyzet elhárítása, amely a felperes munkaköri kötelezettségét képezte.

Mindezek alapján a munkaügyi bíróság megállapította, hogy a felperes tevékenysége a perbeli időszakban a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túli életveszéllyel járhatott. Az, hogy a felperes a szolgálatteljesítési idejének a teljes egészét bűncselekmények elkövetői között töltötte, az általános kockázaton túli életveszélyt is jelentett, így a felperes a R. 22. §-ának e fordulata alapján jogosult a szolgálati idejének kedvezményes számítására.

A munkaügyi bíróság azt is megállapította, hogy a felperes a R. 1. számú mellékletének 5. pontjában meghatározott „pszichikai ártalmak”-nak kitéve végezte a szolgálati feladatait a szolgálatteljesítési idő több mint 50 %-ában. E körben a munkaügyi bíróság azt értékelte, hogy a felperes tevékenységének a lényege volt az állandó készenléti helyzet, hiszen az adott körülmények között bármikor történhetett olyan esemény, amiben intézkedni kellett és a feladat végrehajtása azonnali felkészülési idő nélkül való beavatkozást kívánt meg. Minthogy ez a készenléti helyzet a teljes szolgálatteljesítési idő tartama alatt fennállt, így a munkaügyi bíróság szerint a R. 25. § (1) bekezdésében meghatározott

feltétel is megvalósult.

A munkaügyi bíróság utalt a Hszt. 6. §)(1) bekezdésére is, mely szerint a szolgálati jogviszonnyal kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság 49.Mf.635.921/2010/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokainál fogva a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a R. 22. §-ában meghatározott életveszéllyel együtt járó szolgálatot illetően kifejtette, miszerint az életveszélynek nem kell ténylegesen bekövetkeznie, így elégséges a veszélyhelyzet fennállása, ami a fogvatartottnál a szűrő- és vágóeszközök elrejtése és az ellenőrzés során ezek feltalálása közben bekövetkezhet. A Hszt. 6. § (1) bekezdéséből következően az alperest terhelte a bizonyítás, hogy a felperes a vele azonos helyzetű személyekkel szemben miért maradt ki a kedvezményből.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és a felperes keresetének elutasítását kérte.

Jogszabálysértésként a Pp. 164. § (1) bekezdése, a Hszt. 329. §-a, valamint az R. 22., 23. és 25. §-a megsértésére hivatkozott.

Álláspontja szerint a különlegesen veszélyes szolgálati feladat ellátása nem jár együtt életveszéllyel. Így a különleges bevetési pótlékban részesülés ténye nem alapozza meg a szolgálati idő kedvezményes számítását, amelyhez a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja e feltételek együttes meglétét követeli meg.

A perben a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy élete a hivatásos rendőri állomány többi tagjához képest súlyosabb veszélynek volt kitéve. A felperes nem a büntetésvégrehajtás szervezeténél bűnelkövetők között teljesítette szolgálatát, a bíróság a jogszabály kiterjesztő értelmezésére nem volt jogosult. A biztonságos fogvatartás feltételei a szolgálatteljesítési időben mindvégig biztosítottak voltak, ezért a felperes személyét érintő kockázat nem haladta meg a hivatásos szolgálattal járó általános kockázatot, az általa betöltött beosztásban a túlszolgálat nem volt tiltott. Emellett az alperes hangsúlyozta, hogy a felperesi veszélyeztetettség és fokozott igénybevétel megítélésekor az eljáró bíróságok a bizonyítási anyagot nem megfelelően értékelték, mivel ezen feltételek a szolgálatteljesítési idő több mint 50 %-ban fennállását a felperes nem bizonyította.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése

alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint alapos.

A per tárgyát a 2006.január 1-jét megelőző időszakok képezték. Nem hagyható ezért figyelmen kívül, hogy a felperes a szolgálati viszonyban eltöltött ezen idejének kedvezményes számítását szolgálati panaszában csak akkor igényelte, amikor a vonatkozó törvényi és végrehajtási jogszabály már módosult. Minthogy ezt megelőzően az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás hatálya alatt a felperes a szolgálati viszonyban töltött idejének számítását egyáltalán nem vitatta, a perben nem lényegtelen kérdés, hogy a Hszt. - kereseti kérelem jogalapjaként megjelölt - 329. § (1) bekezdés c) pontja miként változott a korábbi szabályozáshoz képest.

A Hszt. 2006. január 1-ig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani rendszeres csapatkiképzést folytató szervezetek állományának, harcálláspontokon, a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknél, a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak, valamint a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknél.

A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-től a 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknél, a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjának, valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani. A 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését szolgálja a törvény, azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”.

Az előbbieket szerint tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja - felperes által hivatkozott - utolsó fordulata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott

igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat" ellátása teremtette meg. Következésképp megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását illetően jóval súlyosabb feltételt szabott, amittől nem lehet eltekinteni, és a perben épp azt kellett a bíróságoknak vizsgálni, hogy a felperes ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e a peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettség és bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett bizonyítania.

Nem vitásan az alperes a perbeli időszakban különleges bevetési pótlékot folyósított a felperesnek. A R. 50. § (1) bekezdése szerint a különleges bevetési pótlék a különlegesen veszélyes szolgálati feladatok ellentételezésére, továbbá e feladatok végrehajtásához szükséges folyamatos intenzív felkészülés ösztönzésére szolgál, kizárólag az ilyen jellegű tevékenységet közvetlenül ellátó állomány részére. A perben ezért az alperes által sem volt vitatott, hogy a felperes a perbeli időszak egy részében különlegesen veszélyes szolgálati feladatokat is ellátott. Ilyen szolgálati feladat ellátásából önmagában azonban még nem következik a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban való szolgálatteljesítés megállapíthatósága.

Az alperes helyesen érvelt azzal, hogy a különleges bevetési pótlék és a perbeli kedvezmény jogszabályi feltételei nem azonosak.

Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg. E beosztások körét a Hszt. (342. § (1) bekezdés d) pont), és az 1. számú melléklet tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át.

Tévedett a munkaügyi bíróság, amikor a jogszabályi környezetből kiragadva arra vont le jogkövetkeztetést, miszerint a R. 22. §-a a perbeli időszakban azon szolgálati beosztás betöltőjét, amelynek ellátásával kapcsolatos tevékenység megállapíthatóan - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat - minden további körülmény vizsgálatától függetlenül a szolgálati ideje kedvezményes számítására jogosította. A munkaügyi

bíróság a hivatásos állomány különleges bevetési pótlékban részesülő tagját egyrészt ezen az alapon ekként minősítette, amely jogi álláspont jogsértő. Az irányadó jogszabályok rendszertani elhelyezése ugyanis a jogértelmezés során nem hagyható figyelmen kívül, és csak a jogszabályok egymással való összevetése alapján vonható le helytálló és megalapozott jogkövetkeztetés.

A munkaügyi bíróság jogi álláspontja kialakítása során nem értékelte, miszerint a 2006. január 1-től alkalmazandó szabályozás a R. 23. § (1) bekezdése szerinti feltételek fennállásától függetlenül jogosítja a különleges bevetési pótlékban részesülőt a szolgálati idő kedvezményes számításában a R. 25. § (5) bekezdése szerint. Következésképp a 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében az együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

A R. 22. §-ában megfogalmazott feltételek nem önálló feltételek. Arra, hogy a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl mely esetben állapítható meg a Hszt. perben hatályos 329. § (1) bekezdés c) pontja utolsó fordulata szerinti fokozott veszély, a R. 1. számú melléklete alapján lehet következtetést levonni.

A hivatásos állomány tagjai az általánoshoz képest szigorúbb függelmi rendben és fegyelmezettséggel, fokozott pszichikai és fizikai terheléssel, áldozatvállalással, veszélyes helyzetben az élet kockáztatásával végzik feladataikat. Ezért a szolgálati viszony jellegét meghatározó Hszt. 3. § (1) és (2) bekezdése szerinti sajátos szolgálati kötelek között végzett szolgálati tevékenység - ezt meghaladó többlet tényállás bizonyításának hiányában - az állomány valamennyi tagját megillető kedvezménynél több, átlagot meghaladó kedvezmény igénybevételeire még nem jogosít.

A munkaügyi bíróság szerint a felperes fogdaőr beosztása azért minősült fokozottan veszélyes beosztásnak, mert megvalósultak a R. 1. számú melléklet 5. pontja szerint „pszichikai ártalmak”.

Az R. 1. számú melléklete - bár címe szerint jöllehet „az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke”, de megállapíthatóan nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként minősülhet. Az eljáró bíróságok által értékelt 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt kell érteni olyan szolgálati tevékenységet, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kell

biztosítani.

A Kúria szerint egymagában az még nem jogszabálysértő, hogy a felperes munkaköri feladatai alapján a munkaügyi bíróság arra vont le jogkövetkeztetést, hogy a felperes esetében fennállt olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kellett biztosítani. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül és értékelni is szükséges, hogy a perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló - jogszabályok a rendőrségi fogdaőr beosztásba tartozó személyeket nem nevesítette a rendőrségnél akként, hogy munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés terhelésnek vannak kitéve [33/1997.(V.13.) BM-IM-TNM együttes rendelet, 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függeléke]. Az pedig a perben különösen nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában valóban fennállt, ezt a körülményt mindkét bíróság bizonyítékok hiányában állapította meg.

A munkaügyi bíróság tévedett, amikor a felperes tekintetében megállapított „állandó készenléti helyzetet” fokozott veszély mellett egyszersmind fokozott igénybevételként is értékelte.

A Kúria - a jogerős ítéletben hivatkozott - ítélete egyedi ügyben született, ahol eltérő volt a munkáltató és a szolgálati idő kedvezményt igénylő beosztása is. A felperes e perben a keresetét több okra alapítva terjesztette elő, melyet az eljáró bíróságok meg is állapította, és nem volt vitatott a R. 25. § (1) bekezdés szerinti feltétel fennállása, ezért annak vizsgálatára sem volt szükség. Következésképpen az eltérő tényállásra tekintettel a követelés azonossága ellenére sem lehet irányadó.

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását, az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálatteljesítéseket sorolt fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, azzal egyensúlyban ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek volt kitéve a beosztása ellátása során. Ez a perbeli esetben pedig nem volt megállapítható. A Hszt. végrehajtási rendeletében foglaltak ettől eltérő, kiterjesztő értelmezése ezért jogsértő, figyelemmel a perbeli jogszabályok kogens jellegére.

A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett dönten. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb - a miniszteri indokolásban foglalt megfontolásból - módosult, a kedvezményre jogosultak körét a felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének, megelőzően az állomány tagja által sem vitatott értelmezésétől eltérő alkalmazására és visszamenőleges igényérvényesítésre.

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a felperest a pernyertes alperes együttes perköltsége megfizetésére (Pp. 78. § (1) bekezdés). Az első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket - figyelemmel arra, hogy a felperes a 73/2009.(XII.22.) IRM rendelet 2. §-ában foglalt feltételeket nem igazolva munkavállalói költségkedvezményre nem volt jogosult - a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében a felperes viseli, figyelemmel az Itv. 50. § (1) bekezdésére.

Budapest, 2012. március 28.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. tanács elnöke, előadó bíró, dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő